

Programma 05 Mobiliteit

Provincie Noord-Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

Wij willen dat Brabant nu en in de toekomst een fijne plek is om te wonen, werken en recreëren. Waar je vlot en aangenaam op je bestemming kunt komen en waar producten slim vervoerd worden. Wij willen ook dat Brabant een internationale top kennis- en innovatieregio blijft. Om bij te dragen aan de concurrentie- en agglomeratiekracht van Brabant, werken we samen met onze partners aan een veilig, slim en duurzaam mobiliteitsnetwerk voor bewoners, bedrijven en bezoekers.

We werken vanuit vier ontwikkellijnen om dit mobiliteitsnetwerk voor Brabanders en de Brabantse economie te realiseren:

We merken dat mobiliteit in beweging is onder invloed van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Daarom willen we beter en sneller in kunnen spelen op kansen en ontwikkelingen in de omgeving en tegelijk zorgen voor een goede borging van de structurele taken. Daartoe hebben we de indeling van de begroting en de bijbehorende financieringsstructuur aangepast.

Wat mag dit programma kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Programma lasten	151.705	363.537	202.180	233.109	154.365	158.097
Kapitaallasten	40.079	43.167	44.697	47.387	53.613	57.296
Organisatiekosten	15.191	16.319	15.871	14.543	14.201	13.459
totaal lasten	206.975	423.023	262.748	295.040	222.179	228.852
Baten						
totaal baten	95.581	109.246	47.625	21.769	9.131	4.811
saldo baten en lasten	-111.393	-313.777	-215.123	-273.270	-213.048	-224.042

De begrotingsindeling 2019 en de bijbehorende financieringsstructuur zijn aangepast om sneller en adaptief te kunnen programmeren. De begroting is opgebouwd uit de productgroepen:

- 05.01 Basis op orde
- 05.02 (Regionale) Ontwikkelagenda's Mobiliteit

- 05.03 Strategische agenda

Op basis van regelgeving zijn voor 2017 en 2018 pro forma cijfers opgesteld conform de nieuwe begrotingsstructuur.

De totale lasten van programma 05 in de begroting 2019 zijn € 160 mln lager t.o.v. begroting 2018. De afname is vooral het gevolg van voor 2018 geraamde incidentele bijdragen of subsidies op basis van bestuursovereenkomsten, zoals Challengevariant Eindhoven, Bereikbaarheidsakkoord, Maaslijn en Programma Hoogfrequent Spoor (PHS).

Voor programma Mobiliteit zijn de twee specifieke dekkingsbronnen: de reserve Verkeer & Vervoer en Spaar- en Infrafonds (SIF).

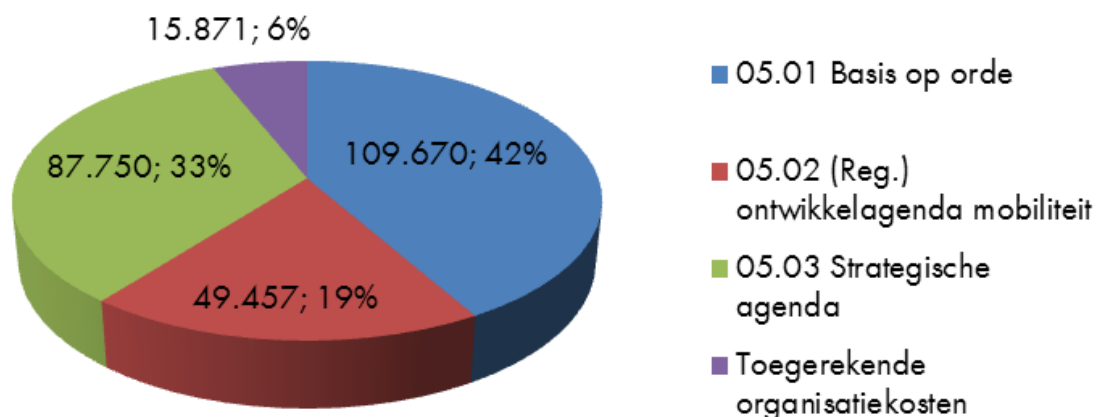
De lagere inkomsten hebben te maken met de overgang naar een decentralisatie uitkering (onderdeel van programma 31 Financieringsfunctie) en de bijbehorende afbouw van de specifieke doeluitkering BDU Verkeer & Vervoer in 2019.

Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Materieel provinciale wegen	655	660	452	235	61	0
Steunpunten en Districtskantoren	45	152	2.600	2.900	400	400
Wegeninvesteringen Benutten (DVM)	62.942	40.553	71.831	143.394	111.071	121.115
N261	34	0	0	0	0	4.196
Komomleidingen	3.337	797	1.297	3.956	0	0
Totaal investeringen	67.013	42.162	76.180	150.485	111.532	125.711

Het overzicht van de investeringen, € totaal 76 mln wordt op programmaniveau weergegeven.

Ongeveer € 37 mln heeft betrekking op de taak van beheer en onderhoud van provinciale wegen (05.01), € 18 mln op reconstructies in het kader van de regionale mobiliteitsagenda's (05.02) en € 21 mln betreft de strategische agenda (05.03, onderverdeeld in € 17 mln N69 en € 4 mln N279 Zuid)

Begroting 2019 lasten x € 1.000

Mobiliteit op hoofdlijnen

Relatie bestuursakkoord & Perspectiefnota 2018

Om Brabant bereikbaar te houden versterken we de interne samenhang van de Brabantse Mozaïekmetropool door het versneld aanpakken van bereikbaarheidsknelpunten in Zuidoost-Brabant (met name A58, A2, A67 en N279). Ook hebben de knooppunten Hoopolder en Paalgraven, de provinciale wegen N282 Tilburg – Breda en N629 Oosterhout – Dongen onze aandacht. We werken met een én-én aanpak: verbeteringen van infrastructuur gaan samen met slimme oplossingen. Ook zetten we stevig in op alternatieven voor autoverkeer zoals de realisatie van een snelfietsroutenetwerk tussen de Brabantse steden, het stimuleren van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) en een modal shift in goederenvervoer. Daarnaast werken we aan een toekomstbestendig OV waarin we de belangen van de reiziger centraal zetten.

We agenderen bij het Rijk knelpunten op het Brabantse (internationale) spoornetwerk voor zowel personen- als goederenvervoer met als doel deze robuust aan te pakken. En we blijven vanzelfsprekend werken aan de verdere verbetering van de verkeersveiligheid in Brabant.

Samen met de regio's werken we in het kader van bestuurlijke vernieuwing sinds afgelopen jaar met gebiedsgerichte agenda's en zorgen voor een passende flexibele financieringsstructuur met een goede (financiële) borging van onze basistaken.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het programma worden de onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Kleinschalig Collectief Vervoer Noord-Oost Brabant
- Eindhoven Airport NV

In de bijlagenbundel –bijlage 9b van de begroting is aangegeven op welke wijze deze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van het programma Mobiliteit.

05.01 Basis op orde

Wat wil de provincie bereiken?

We streven naar een goed functionerend provinciaal wegennet vanuit de kernwaarden verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beheer en onderhoud provinciale wegen

We beheren en onderhouden onze provinciale wegen aan de hand van de meerjarige kwaliteitsvisie (KOPI) zoals die begin 2018 is vastgesteld. Hierin ligt ons ambitieniveau voor onze infrastructuur vast met de bijbehorende prijs/kwaliteit verhouding. Op basis daarvan zorgen we voor planmatig(e) vervanging/onderhoud op provinciale wegen. Een overzicht van de geplande onderhoudprojecten en planstudies is opgenomen in de statenmededeling programmering mobiliteit.

Data

De provincie heeft een uniek integraal en multimodaal verkeersmodel ontwikkeld (Brabantbrede Modelaanpak (BBMA)). In 2019 zetten we deze data intensiever in bij de beleidsontwikkeling en voor de verdere ontwikkeling van indicatoren.

We versterken de samenwerking tussen de verschillende wegbeheerders door nieuwe afspraken te maken over de inzet van de regionale verkeerscentrale en structurele afspraken te maken met de verschillende GGA regio's over de regionaal verkeerskundige teams.

Wat wil de provincie bereiken?

We initiëren, faciliteren en stimuleren innovatie, zowel het testen en ontwikkelen hiervan in de praktijk als het grootschalige gebruik, om de beheer- en onderhoudstaak op een efficiënte wijze uit te voeren én te verduurzamen.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Duurzaamheid en innovatie

We passen zo veel mogelijk duurzame en recycled materialen toe en stimuleren innovaties door de markt door o.a.:

- Aan de steunpunten Oud-Gastel (uitvoering) en Helmond (voorbereiding) zal groot onderhoud worden gepleegd met een accent op verduurzaming.
- Realiseren van minimaal 3 innovatie projecten (in het kader van KOPI):
  - Proefvak N279 Zuid met licht 'as a service' waarbij licht tegelijk met innovaties als dienst uit de markt wordt gehaald via een andere contractvorm.
  - Onderzoek naar 'groen' zout voor gladheidsbestrijding (gebruik van bermgras).
  - Realisatie van een pilotproject met het opwekken van zonne-energie uit onze provinciale infrastructuur.
  - Innovaties vanuit Onderhoud Prestatie Contract gericht op biodiversiteit en insecten in de bermen.
- Via de wijze van het aanbesteden van werken wordt de markt steeds maximaal uitgedaagd op het vlak van innovaties en duurzaamheid. Zo gaan we bijvoorbeeld de ombouw van de N69 in de markt zetten als de 'groenste weg'.

Wat wil de provincie bereiken?

We streven naar nul verkeersdoden in Brabant door samen met onze partners (zoals gemeenten, Rijkswaterstaat, politie en openbaar ministerie) in te zetten op de drie pijlers van verkeersveiligheid: gedrag, infrastructuur en handhaving.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Verkeersveiligheid

Ondanks onze gezamenlijke inzet met partners zien we helaas een stijgende lijn in het aantal dodelijke verkeersslachtoffers. Dit vraagt om een aanscherping van onze aanpak. Het uitvoeringsplan Verkeersveiligheid loopt eind 2019 af. Op basis van een evaluatie stellen we samen met onze partners een nieuw uitvoeringsplan op dat aansluit bij het landelijke strategische plan verkeersveiligheid 2030.

De integrale aanpak staat centraal bij verkeersveiligheid. De samenwerking met politie en openbaar ministerie rondom verkeershandhaving wordt verder geïntensiveerd. M.b.t. de pijler infrastructuur zetten we in op een veilige inrichting van bermen langs provinciale wegen en de versnelde uitvoering van kleinschalige reconstructies n.a.v. het onderzoek wegprofielen.

Bij de pijler gedrag staat de campagne in het teken van zichtbaarheid. Daarnaast wordt de doorlopende campagne voor alertheid in 2019 geïntensiveerd. We continueren onze inzet voor Brabants VerkeersveiligheidsLabel (BVL) en Totally Traffic. Bovendien rollen we het educatieprogramma Totally Traffic verder uit naar een kwetsbare doelgroep, nl. leerlingen van MBO-instellingen.

Wat wil de provincie bereiken?

We werken samen met de vervoerders, gemeenten, het Reizigersoverleg Brabant en verschillende andere (markt)partijen aan een vraaggericht, verbindend en verantwoord openbaar vervoernetwerk dat aansluit bij de wensen van de reiziger.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Openbaar Vervoer

We geven uitvoering aan drie concessies conform uitgangspunten uit de OV-visie. Onder 1 paraplumerknaam Bravo zorgen we voor passend openbaar vervoer voor iedere doelgroep. Daarbij zetten we in op verduurzaming en het bevorderen van de sociale veiligheid. Samen met de vervoerders en Reizigersoverleg Brabant (ROB) bepalen we in de veiligheidsplannen wat de specifieke speerpunten zijn. Naast reguliere dienstregeling bieden we maatwerk aan via Bravoflex en BravoSamen. Met Bravodirect willen we in 2019 het HOV netwerk verder verstevigen en onder de aandacht brengen.

We starten met de voorbereiding van de aanbesteding van de concessie in West Brabant (eind 2022) op basis van de resultaten Vernieuwing OV en de herijkte OV-visie. We gaan daarbij meer sturen op doelen en werken met een adaptieve agenda aan de vernieuwing van ons OV. Experimenten en pilots met nieuwe vormen van (openbaar) vervoer, zoals deeldiensten, platforms en maatwerkoplossingen spelen daarbij een belangrijk rol.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (excl. Investerings)	15 mln
Kwaliteitsvisie Onderhoud Provinciale Infrastructuur (KOPI) (Besluit: PS 18/18)		
De status en inrichting van de provinciale (fiets)wegen scoren objectief gezien goed (score BKXI).	score	> 2018
De status en inrichting van de provinciale wegen worden positief gewaardeerd door de Brabantse burger (waardering WOW).	score	> 2018
Uitvoering projecten planmatig onderhoud (aantal km uitgevoerd groot onderhoud en vervanging).	km/jaar	30
Gebruik van recycled materiaal (asfalt en beton) bij onderhoudswerkzaamheden.	%	> 50%
Aantal innovatieve initiatieven of projecten.	aantal	3
Percentage LED openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.	%	
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan (Brabants Verkeersveiligheidsplan 2016-2020) (afweegmoment: 2019)		
Door het stimuleren van verkeerseducatie op scholen en voorlichting geven aan Brabantse verkeersdeelnemers streven we naar nul verkeersdoden in Brabant.	€	1 mln
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: aantallen.	aantal	
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: per reizigerskilometer.	aantal	
Minimaal 95% van de BVL-scholen heeft het BVL-label behaald in 2019.	%	93%
Minimaal 100 middelbare scholen doen mee aan Totally Traffic in 2019	aantal	105
Percentage van de Brabanders ouder dan 18 jaar, dat bereikt is met de campagne Brabant gaat voor NUL verkeersdoden.	%	> 2018
OV-visie (Besluit: PS 43/12; Afweegmoment: 2024)		
	€	90 mln
Het OV sluit aan bij de vraag van zo veel mogelijk reizigers. Klanttevredenscijfer gelijk aan of boven landelijk gemiddelde	OV-klantbarometer	> landelijk
De reizigers kunnen veilig reizen met het OV in Brabant.	Aantal incident meldingen	< 2018></ 2018>
<u>Uitvoering en beheer van de 3 busconcessies obv de vastgestelde OV-visie:</u>		
Rituitval obv % uitgevallen ritten tov de dienstregelingen van de concessies.	%	< 0,2%>< / 0,2%>
Afgelegde reizigerskilometers per gereden buskilometer.	km	> 2018
Inzet van zero emissie bussen in de concessie Zuid-Oost obv % tov totaal aantal bussen (100% in 2025).		

Wat mag dit kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	105.073	114.041	109.670	109.561	109.182	105.995
totaal lasten	105.073	114.041	109.670	109.561	109.182	105.995
<u>Baten</u>						
totaal baten	78.957	89.478	29.206	3.205	3.205	1.385
saldo baten en lasten	-26.116	-24.563	-80.465	-106.356	-105.977	-104.610

De begrotingsindeling 2019 en de bijbehorende financieringsstructuur zijn aangepast om sneller en adaptief te kunnen programmeren. In productgroep 05.01 Basis op orde worden de structurele taken van de provincie geborgd:

- beheer en onderhoud provinciale wegen: € 12 mln dagelijks onderhoud en € 26 mln (gemiddeld) investeringskrediet groot onderhoud / vervanging;
- verkeersveiligheid: € 1 mln;
- mobiliteitsdata: € 3 mln;
- uitvoering reguliere OV-concessies: € 91 mln.

Voor structurele borging van de onderhoudstaak provinciale wegen wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud (05.01) en reconstructies (05.02). De reguliere uitgaven voor OV-concessies zijn als basistaak verplaatst van 05.02 naar 05.01 en losgekoppeld van de reserve Verkeer & Vervoer. Op basis van de BBV-regelgeving zijn de vergelijkende cijfers voor 2017 en 2018 opgenomen conform de nieuwe begrotingsstructuur.

De geraamde totale lasten zijn lager als gevolg van een geplande wegenoverdracht van € 5 mln in 2018.

Tevens is er in 2019 een extra investeringskrediet voor de opgave van het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED en de verduurzaming van een steunpunt.

Als belangrijkste inkomst is een rijksbijdrage van de voormalige Brede Doeluitkering (BDU) geraamd. De specifieke doeluitkering is vanaf 2016 een algemene decentralisatie-uitkering. In IPO-verband is de afspraak gemaakt om de doeluitkering af te bouwen via de uitgaven voor OV-concessies. In 2019 zal de BDU volledig zijn afgebouwd.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

	Begroting 2019
Exploitatie	
Lasten	109.670
Baten	29.206
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-80.464

05.02 (Regionale) ontwikkelagenda's mobiliteit

Wat wil de provincie bereiken?

We streven naar goed functionerende netwerken van de verschillende modaliteiten voor personen- en goederenvervoer die nauw op elkaar afgestemd en met elkaar verknoot zijn.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Regionale Ontwikkelagenda's Mobiliteit

Om snel te kunnen inspelen op kansen en ontwikkelingen in de omgeving en adaptief te kunnen programmeren werken we intensief samen met de regio's op ontwikkeldagen. De afspraken over onderzoeken, lobby's en realisatie projecten leggen we vast in Regionale OntwikkelAgenda's Mobiliteit (ROA-M). Belangrijke speerpunten zijn truckparking en landbouwverkeer.

Een totaal overzicht is opgenomen in de statenmededeling programmering mobiliteit.

Luchtvaart

De ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Defensie hebben met de provincie Noord-Brabant, de gemeente Eindhoven, omliggende gemeenten en Eindhoven Airport afgesproken te starten met een proefcasus waarbij (innovatieve) maatregelen worden verkend voor een duurzame ontwikkeling van Eindhoven Airport in een gezonde leefomgeving. In een proefcasus hopen we concreet invulling te kunnen geven aan de omslag naar een slimmere en duurzamere, en meer op kwaliteit gestuurde luchtvaart- en luchthavenontwikkeling. De luchthaven in Noord-Brabant wordt daarmee een proeftuin voor de luchtvaart van de toekomst in Nederland. De proefcasus resulteert in een advies aan het Rijk als bevoegd gezag.

Goederenvervoer

We richten we ons op de totstandkoming van vervolgafspraken voor Moerdijk en Tilburg, die in het BO-MIRT-Goederencorridors 2017 als bovengemiddelde logistieke knooppunten door de minister zijn erkend. De maatregelen zullen gaan over onder andere de verbetering van de ontsluiting en verduurzaming. M.b.t. truckparking werken we aan afspraken met de regio's en aan capaciteitsuitbreidingen rond de corridors.

Voor de verbreding en verdieping van het Wilhelminakanaal wordt in 2019 een bestuursovereenkomst met Tilburg en RWS ondertekend. Met de ondertekening wordt een klasse IV scheepvaartverbinding tussen Tilburg en Rotterdam mogelijk.

Fiets

In 2019 werken we verder aan de realisatie van de eerste vijf snelfietsroutes die in 2020 klaar moeten zijn op basis van de afgesloten bestuursovereenkomsten (financieel onder 05.03). We zullen ook nieuwe bestuursovereenkomsten afsluiten zodat de kpi (5 routes gereed en 4 andere gestart) wordt gerealiseerd.

Een voor de gemeenten verplicht onderdeel in de aanpak van de snelfietsroutes is de fietsstimulering. Via de communities van het Brabant mobiliteitsnetwerk (bmn) gaan we de werkgeversbenadering verder uitbreiden. Het enthousiasme van gemeenten en bedrijven hiervoor is groot. Met aanvullende gedragsgerichte maatregelen vergroten we het effect. Met het platform Ons Brabant Fietst zorgen we samen met gemeenten, bedrijven en belangenorganisaties voor een brede bekendheid van alle fietsmaatregelen in Brabant.

Op basis van de evaluatie van de afronding van de pilot wayfinding (bewegwijzering) op snelfietsroutes bepalen we de vervolgaacties gericht op een verdere uitrol.

Spoor, HOV en Knooppunten

Als vervolg op de afspraken in BO-MIRT over de schaa sprong OV in Brabant stellen we een netwerkanalyse op voor het toekomstbeeld OV 2040 en vertalen dit naar een maatregelenpakket. Niet alleen het versterken van de stedelijke agglomeratiekracht via een stevig daily urban systeem staat daarin centraal, maar ook internationale connectiviteit van Brabant is belangrijk. Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) is de ruggengraat van het streven naar Mobiliteit als Dienst (MaaS). Dat houdt in dat de dienst aan de reiziger centraal staat en niet de modaliteit zelf. Tevens starten we met een pilot van innovatief OV Breda – Gorinchem – Utrecht en streven daarbij naar een reistijd van minder dan 45 minuten.

Vernieuwing OV

We faciliteren pilots en experimenten om kennis en ervaring op te doen voor het openbaar vervoer van de toekomst, zoals:

- BravoFlex in Eindhoven, Veldhoven en Waalre: mobiliteitsdienst op maat met flexibele haltes
- BravoSamen: verschillende (vrijwilligers-) diensten worden aan elkaar gekoppeld in met name niet-stedelijk gebied.
- Testen met zelfrijdend vervoer: pilots vooral vanuit het gebruikersperspectief zoals o.a. in gemeente Drimmelen.

Smart Mobility

In 2019 worden in Brabant langs provinciale wegen en in de B5-steden 180 intelligente verkeersregelinstallaties opgeleverd als resultaat van het landelijke project Talking Traffic. Dit vormt de basis voor het (verder) uitrollen van nieuwe diensten zoals 'time to green' en de app 'Schwung' (prioriteit voor een specifieke groep). De huidige 3 dienstverleners (o.a. Flitsmeister) hebben samen ongeveer 1,5 miljoen potentiële gebruikers, waarvan naar schatting 200.000 in Brabant. Bij integratie van deze services in nieuwe auto's, dan kan het aantal sneller oplopen.

De eerste uitvoeringsovereenkomsten voor MobilitymoveZ.NL worden voorbereid. Het gaat onder andere om een autonoom rijdende elektrische deelauto, de inwinning en verspreiding van data voor zelfrijdend vervoer en proeven met verkeersmanagement voor een situatie met zelfrijdende voertuigen. De realisatie is afhankelijk van het tempo, de aard en aanlooptijd van de projecten. We starten met een nieuwe uitvraag van initiatieven met als resultaat nieuwe uitvoeringsovereenkomsten. Daardoor ontstaat een doorlopende cyclus en blijven we smart mobility toepassingen verder ontwikkelen en testen.

Onze (inter-) nationale topositie op het gebied van smart mobility heeft geleid tot het gastheerschap voor het ITS-Europe congres in 2019. Dit event biedt een mooi podium om de regio op het gebied van Smart Mobility bij het grote publiek te promoten.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (excl. Investerings)	49 mln
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan		
Goed functionerende netwerken van modaliteiten voor personen- en goederenvervoer. Deze netwerken zijn zo met elkaar verknoopt, dat iedere vervoerswijze een optimale bijdrage levert aan de bereikbaarheid.		
- stimulans modal shift personenvervoer in Brabant naar OV en fiets (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar).	%	
- stimulans modal shift goederenvervoer in Brabant naar water, bus en spoor (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar).	%	
<u>Vaststellen van multi-modale mobiliteitsagenda's opgesteld samen met de vier GGA-regio's gericht op infrastructurele aanpassingen en mensgericht maatregelen tbv leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming (door provinciale cofinanciering via de subsidieregeling Verkeer en Vervoer).</u>	aantal	4
<u>Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan meer, duurzamer en innovatiever goederenvervoer over weg, water en spoor.</u>		
- Wilhelminakanaal geschikt voor klasse IV schepen tot en met haven Loven (Tilburg)	Oplevering 2023	Overeenkomst fase 1,5
- Aantal projecten voorzien van cofinanciering (besluit Robuuste Brabantroute en subsidieregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal	5
- Aantal projecten gerealiseerd door derden (besluit Robuuste Brabantroute en subsidieregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal	5
<u>(Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan de uitvoering van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten:</u>		
- Aantal projecten voorzien van cofinanciering (subsidieregeling SHK).	aantal	3
- Aantal projecten gerealiseerd door derden (subsidieregeling SHK).	aantal	3
<u>Realiseren van snelfietsroutes tbv het stimuleren van het gebruik van de fiets.</u>		
- Realisatie snelfietsroute Cuijk - Nijmegen.	Oplevering 2020	
- Aantal afgesloten bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes uit het uitvoeringsprogramma Fiets in de Versnelling (cumulatief).	aantal	7
- % gerealiseerde roudedelen eerste 5 snelfietsroutes (% km cumulatief)	%	50%
<u>(Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van Vernieuwing OV:</u>		
- Aantal projecten voorzien van cofinanciering.	aantal	3
- Aantal projecten in uitvoering door derden.	aantal	3

Wat mag dit kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	29.584	124.588	49.457	23.335	25.350	20.584
totaal lasten	29.584	124.588	49.457	23.335	25.350	20.584
<u>Baten</u>						
totaal baten	387	508	872	931	372	72
saldo baten en lasten	-29.197	-124.080	-48.585	-22.404	-24.978	-20.512

De begrotingsindeling 2019 en de bijbehorende financieringsstructuur zijn aangepast om sneller en adaptief te kunnen programmeren. Productgroep 05.02 is opgebouwd uit:

- 4 regionale ontwikkelagenda's mobiliteit (ROA-M) met daarin de afspraken uit de ontwikkeldagen;
- algemene ontwikkelagenda's o.b.v. uitvoeringsprogramma's zoals Spoor, HOV en Knooppunten, Vernieuwing OV, en Fiets in de Versnelling.

Op basis van de BBV-regelgeving zijn de vergelijkende cijfers voor 2017 en 2018 opgenomen conform de nieuwe begrotingsstructuur.

In 2019 zijn de consequenties van de afspraken over Wilhelminakanaal (€ 18 mln) en subsidieregeling RUP (€ 14 mln) financieel geraamd. Afspraken over grootschalige reconstructies van provinciale wegen (bovenop regulier onderhoud) maken deel uit van de ROA-M's en betreffen investeringskredieten (€ 18 mln).

Voor de uitvoeringsprogramma's is in 2019 totaal € 14 mln geraamd. Alle uitgaven worden gedekt door de reserve Verkeer & Vervoer.

De geraamde lasten op de begroting 2019 zijn lager doordat in 2018 een aantal incidentele bijdragen of subsidies is geraamd op basis van bestuursovereenkomsten, zoals o.a. Challengevariant Eindhoven € 25 mln, Bereikbaarheidsakkoord € 55 mln en Maaslijn € 17 mln.

Binnen de productgroep 05.02 worden (begrotings-)subsidies verstrekt. Bij definitieve vaststelling kunnen positieve afwikkelingsverschillen ontstaan en daarmee leiden tot een onderbesteding. De middelen vallen terug in de reserve Verkeer en Vervoer en blijven beschikbaar voor het realiseren van de mobiliteitsdoelstelling.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

	Begroting 2019
Exploitatie	
Lasten	49.457
Baten	872
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-48.585

05.03 Strategische agenda

Wat wil de provincie bereiken?

Om Brabant een internationale top kennis- en innovatieregio te laten blijven pakken de knelpunten in de bereikbaarheid binnen Brabant en op de (inter-) nationale verbindingen van en naar Brabant aan.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Majeure projecten

We werken in 2019 verder aan de verbetering van een aantal strategische verbindingen, zowel van en naar Brabant als binnen de provincie. Na jaren van discussie over de N69 wordt in de eerste helft van 2019 daadwerkelijk gestart met de realisatie van de westelijke parallel. We starten het aanbestedingstraject op voor de aanpak van de N65 Tilburg – Den Bosch op basis van het voorkeursalternatief dat in 2018 is geoptimaliseerd op de aspecten verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid én draagvlak.

Voor zowel Programma Hoogfrequent Spoor als de aanpak knooppunt Hooipolder wordt in 2019 het Tracébesluit vastgesteld. Lobby van de provincie heeft ervoor gezorgd dat de aanbesteding voor de aanpak knooppunt Hooipolder versneld wordt opgepakt ten opzichte van de aanpak van de A27 als geheel. Voor de A2 Deil – 's-Hertogenbosch wordt een MIRT-verkenning uitgevoerd (afgerond in 2020) voor de lange termijn oplossing en parallel daaraan starten we samen met partners met de uitvoering van het quick-win maatregelenpakket uit BO-MIRT.

SmartwayZ.NL

De bereikbaarheid van Zuid-Nederland pakken we aan via het programma SmartwayZ.NL . Op basis van de vaststelling van het PIP voor de N279 Veghel-Asten streven we naar gunning eind 2019. Onderdeel van dit project is ook de toepassing van smart mobility in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. Voor de aanpak van de A58 (InnovA58) starten in de loop van 2019 de voorbereidingen op basis van een ontwerp-tracébesluit (1e kwartaal 2019). Voor het traject Tilburg – Breda op deze oost-west verbinding wordt een besluit genomen op basis van de MIRT-verkenning. De beoogde realisatie voor zowel N279 als A58 is nog steeds 2023.

Het ontwerp-tracébesluit A67 zal worden vastgesteld op basis van het voorkeursalternatief 2018. Het korte termijn no-regret maatregelenpakket voor de A2 Weert – Eindhoven zal worden afgerond. Op basis van inzicht in de effecten worden vervolgstappen bepaald. Het onderzoek A2 Eindhoven randweg (in combinatie met A50) leveren we in 2019 op. Op basis van de resultaten wordt de vervolgaanpak bepaald.

De komende jaren gaat Brabant dus flink op de schop. Samen met andere partners (o.a. Rijk) willen we concrete afspraken maken over een 'slimme minder hinder' aanpak.

Wat wil de provincie bereiken?

We initiëren, faciliteren en stimuleren innovatie door het ontwikkelen, testen en uitrollen in de praktijk om slimmer en efficiënter gebruik te maken van het beschikbare netwerk via smart mobility toepassingen en gedragsverandering.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

SmartwayZ.NL Smart Mobility

Steeds vaker combineren we infrastructurele werkzaamheden met Smart Mobility maatregelen om zo reizigers en de logistieke sector slimmer en efficiënter gebruik te laten maken van het beschikbare netwerk.

Dat doen we in nauwe samenwerking met marktpartijen, kennisinstellingen/onderwijs, overheden en gebruikers via:

- Mobility Lab: we stimuleren start-ups op het gebied van smart mobility door het bieden van een plek om te testen en het leveren van expertise. In Mobility Lab 3 verwachten we in 5-10 initiatieven in Brabant te realiseren in 2019.
- MobilitymoveZ.NL: samen met partners testen en ontwikkelen we innovatieve mobiliteitsconcepten in de praktijk. Meerdere consortia starten hun concepten in 2019 (zie 05.02)
- Mobility Market: we rollen samen met marktpartijen bestaande en bewezen effectieve Smart Mobility diensten grootschalig uit. Zo realiseren we in combinatie met het no-regret maatregelenpakket op de A2 Weert – Eindhoven een mobiliteitsdienst en gaan we voorbereidingen treffen voor een pakket tijdens de werkzaamheden op de N279 Veghel - Asten en in Zuidoost-Brabant.
- Smart Logistics: we realiseren maatregelen ter verhoging van de verkeersveiligheid en werken samen met logistieke partijen om via het delen van data tot efficiënter vrachtvervoer over de weg te komen.
- Reizigersaanpak: via een duurzame relatie met reizigers (nu ± 6.000) krijgen we beter inzicht in de wensen en het gedrag van de reiziger. In 2019 streven naar een verdere groei van de gebruikersgroep en bredere toepassing in projecten.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019
Doelstelling		
Prestaties	€ (excl. Investerings)	26 mln
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan		
Verbetering van de bereikbaarheid binnen Brabant en van de (inter-) nationale verbindingen van en naar Brabant:		
indicatie filedruk op de wegen in Brabant.	gemiddelde vertraging per uur autorijden	
<u>Uitvoeren van het programma SmartWayZ.NL met de doelstelling het versneld oplossen van bereikbaarheidsknelpunten ter versterking van de economie en het vestigingsklimaat in Zuid-Nederland:</u>		
- Aantal uitgevoerde projecten of initiatieven (samen met derden) op het gebied van Smart Mobility.	aantal	16
- Realiseren geplande aanpak N279-Zuid (Veghel-Asten)	Oplevering 2023	gunning
- Realiseren geplande aanpak A58 (InnovA58)	Oplevering 2023	ontwerptracébesluit

Wat mag dit kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	57.127	168.076	87.750	147.601	73.446	88.814
totaal lasten	57.127	168.076	87.750	147.601	73.446	88.814
<u>Baten</u>						
totaal baten	16.163	19.261	17.547	17.634	5.554	3.354
saldo baten en lasten	-40.964	-148.815	-70.203	-129.967	-67.892	-85.460

De begrotingsindeling 2019 en de bijbehorende financieringsstructuur zijn aangepast om sneller en adaptief te kunnen programmeren. Productgroep 05.03 omvat de majeure projecten uit de strategische agenda zoals PHS, N69, snelfietsroutenetwerk en het programma SmartwayZ.NL. Het betreft deels investeringskredieten (€ 21 mln) als het gaat om provinciale wegen (o.a. N279 en N69). Voor 2019 zijn de bijdragen in de projecten snelfietsroutenetwerk (€ 17 mln) en Hooipolder (€ 5 mln) op de begroting geraamd.

De uitgaven worden gedekt door de reserve Spaar- & Investeringsfonds (SIF).

Daarnaast is er € 16 mln aan zowel baten als lasten opgenomen in verband met de administratieve verwerking van PPS-A59.

Op basis van de BBV-regelgeving zijn de vergelijkende cijfers voor 2017 en 2018 opgenomen conform de nieuwe begrotingsstructuur.

De afname van de totale geraamde lasten is terug te herleiden naar de geraamde bijdrage aan het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) in 2018.

Wat mag dit kosten? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2019
Lasten	87.750
Baten	17.547
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-70.203

